

A.2.11. Návrh ochrany prírody a tvorby krajiny, prvky ÚSES a ekostabilizačné opatrenia**A. 2. 11. 1 Návrh ochrany prírody**

V predmetných katastroch sa nenachádzajú v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny, chránené územia ochrany prírody, ani ochranné pásma a zatiaľ tu nie sú ani navrhované chránené územia prírody. Jedine sa tu nachádza chránený strom dub letný pri Medveckom. Ochranné pásmo stromu predstavuje okružná plocha okolo stromu s polomerom 10 metrov (314 m²).

Medzi legislatívne chránené prvky patria chránené rastliny, živočíchy, nerasty, skameneliny a stromy. Ich ochrana je definovaná zákonom NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny.

Chránené rastliny

Podľa fytogeografického členenia Slovenska záujmové územie sa nachádza v oblasti panónskej flóry, v podoblasti vlastnej panónskej flóry. Na túto oblasť sú viazané predovšetkým teplomilné druhy rastlín.

Nakoľko inventarizačný prieskum nebol vykonaný na celom území uvádzame len chránené rastliny nachádzajúce sa v bezprostrednom okolí Vodnej nádrže Tekovské Lužany.

V roku 2001 bolo na vodnej nádrži a priľahlej lúčke zaznamenaných 67 druhov vyšších rastlín z čoho 8 druhov je zapísaných do červeného zoznamu. Ide o nasledovné druhy: rožkatec pohrúžený - ohrozený, smrdlík močiarny, smlz patrstový, ostrica metlinatá, mlieč močiarny, riečňanka morská - menej ohrozené, šarina morská, štiav močiarny - vzácne.

Na základe typických biotopov (dubiny a dubohrabiny, spoločenstvá druhotných agátových porastov, vrbovo-topolové lužné lesy, lemové spoločenstvá, vodné a mokradné spoločenstvá, vinice, sady, polia a vodná nádrž) je predpokladaný výskyt ďalších druhov bylín: lastovičník väčší, balota čierna, stoklas jalový, lipkavec obyčajný, kuklík mestský, zemedym lekársky, torica japonská, peniažtek prerastenolistý, čarovník obyčajný, mrvica lesná, štiav krvavý, vlkovec obyčajný, lipkavec obyčajný, príhľava dvojdomová, hluchavka škvrnitá, baza chabdzová, palina obyčajná, stoklas jalový, krkoška chlpatá, bolehlav škvrnitý, netýkavka malokvätá, chmeľ obyčajný, smohla lekárska, stoklas strechový, palina pravá, vratič obyčajný, netýkavka žliazkatá, hrachor trávolistý, žaburienka menšia, žaburienka trojbrázdová, spirodelka mnohokoreňová, rožkatec ponorený, stolístok praslenatý, červenavec kučeravý, červenavec uzlatý, pálka širokolistá, štiavec konský, ježohlav vzpriamený, karbínec európsky, čerkáč obyčajný, ostrica štíhla, ľuľok sladkohorský a lipnica pospolitá.

Chránené živočíchy

Živočíšstvo Tekovských Lužian charakterizujú druhy typické pre teplé nížiny a kotliny strednej Európy. Početnú zložku fauny katastra tvoria bezstavovce. Medzi typickými a vzácnymi bezstavovcami charakteristických biotopov nížinnej krajiny (teplé, suché lúky, staré ovocné sady, dubové lesy a vetrolamy) patrí chránená modlivka zelená, vidlochvost ovocný, fúzač koreňový a roháč obyčajný.

Súčasnú faunu Tekovských Lužian tvorí aj 187 druhov stavovcov (3 druhy rýb, 5 druhov obojživelníkov, 2 druhy plazov, 153 druhov vtákov a 24 druhov cicavcov). Z kmeňa stavovcov najpodrobnejšie bola zmapovaná trieda vtákov. V období 1996 - 2001 bolo v záujmovom území pozorovaných 153 druhov vtákov, z ktorých 79 druhov aj hniezdilo. Z osobitne chránených druhov môžeme spomenúť nasledujúce: labtuška poľná, volavka biela, kačica ostrochvostá, kalužiak červenonohý, šišila bocianovitá, bučiacik močiarny, trasochvost žltý, svrčiak slávikový, trstieniarik škriekavý, fúzatka trstňová, sokol rároh, sokol sťahovavý, myšiarka močiarna.

Najviac hniezdiacich druhov vtákov zo všetkých existujúcich biotopov Tekovských Lužian sa vyskytuje v poľných lesoch.

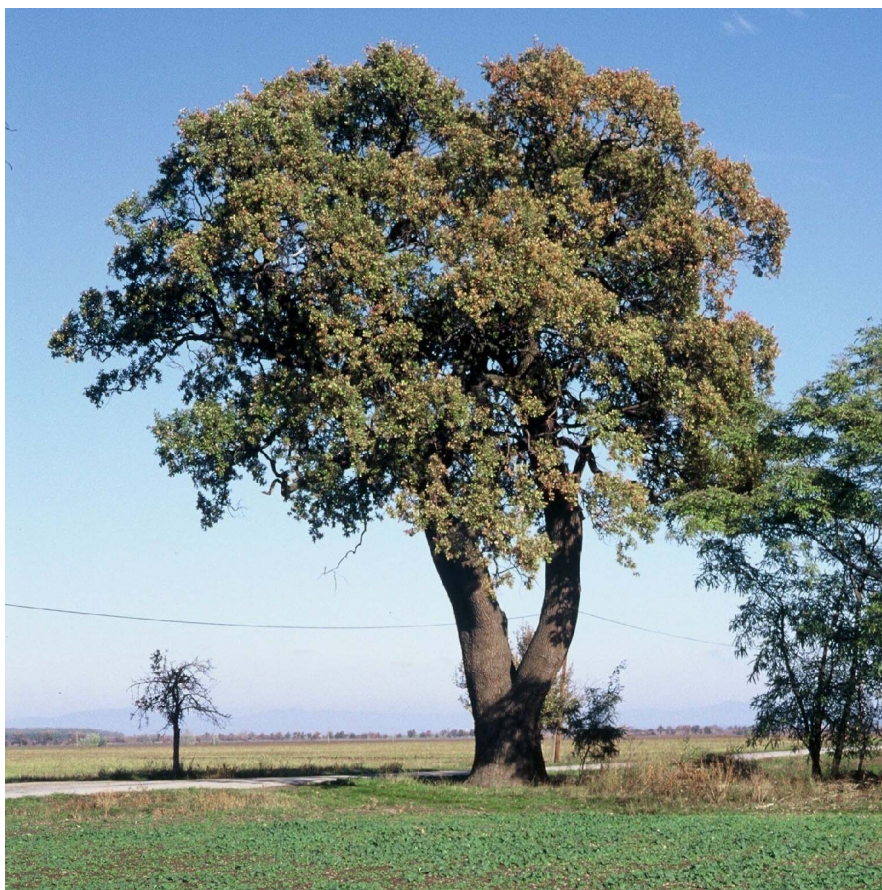

Vodná nádrž Tekovské Lužany je regionálne významná z hľadiska výskytu vodného vtáctva (výskyt 68 druhov vodného vtáctva), tiež je dôležitou reprodukčnou lokalitou chránených obojživelníkov (kunka červenobruchá, ropucha zelená, rosnička zelená, skokan zelený), a plazov (jašterica obyčajná, užovka obyčajná).

Chránené nerasty a skameneliny sa na riešenom území nenachádzajú.

Chránené stromy

Dub letný pri Medveckom, ktorý sa nachádza na hranici k.ú. Tekovské Lužany a k.ú. Medvecké, je vyhlásený za chránený strom v zmysle zákona NR SR číslo 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny. Jeho obvod je nad 540 cm a výška okolo 20 m, priemer koruny 20 m, nachádza sa v k.ú. Tek. Lužany, parcela č. 3486/1, ochranné pásmo má 314 m². Vlastníkom parcely je Arcibiskupský úrad Trnava, nájomcom Tekovia, spol. s r.o. Levice, ktorá hospodári na prilahlých poliach. Dub letný tvorí dominantu pri štátnej ceste odbočka na Medvecké. Leží v otvorenej poľnohospodárskej krajine. Má krajinotvorný, dendrologický a dendrometrický význam.

Chránený strom dub letný pri Medveckom.

Ochrana pôdných zdrojov

Pôda s vysokou bonitou (s najlepšou produkčnou schopnosťou v príslušnom katastrálnom území) je chránená podľa zákona NR SR č. 220/2004 Z.z.

Ochrana nerastného bohatstva

V zmysle rozhodnutia Obvodného banského úradu v Bratislave č. 1663/1993 zo dňa 14.12.1993 vydaného podľa ustanovenia § 34 ods.2 zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení zákona SNR č. 498/1999 Zb., ustanovenia § 41 ods. 2 písm. k/ zákona SNR č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, □⇒

výbušninách a o štátnej banskej správe v znení zákona SNR č. 499/1991 Zb. a ustanovenia § 8 vyhlášky SBÚ č. 79/1998 Zb. o chránených ložiskových územiach a dobývacích priestoroch v znení vyhlášky SBÚ č. 533/1991 Zb. je na časti katastrálneho územia Tekovské Lužany určené chránené územie Bardoňovo pre osobitný zásah do zemskej kôry - priemyselné využívanie tepelnej energie zemskej kôry získanej z prenosového média, ložiskovej vody, ktorá sa bude reinjektovať. Toto rozhodnutie stratilo opodstatnenie novelou banského zákona NR SR č. 558/2001 Z.z.

Významné historické a iné krajinné štruktúry

Nenachádzajú sa, jedine vinohradnícke formy a to vinice v k.ú. Hulvinky, ktoré sú už v značnej miere opustené a rozorané na ornú pôdu.

Na úseku ochrany prírody, prírodných zdrojov a tvorby krajiny je potrebné uskutočniť nasledujúce opatrenia:

- Opatrenia proti erózii poľnohospodárskej pôdy
- Opatrenia proti znečisťovaniu vody
- Opatrenia proti vysušovaniu územia
- Opatrenia proti znečisťovaniu ovzdušia
- Opatrenia proti šíreniu invázných druhov rastlín
- Opatrenia proti zníženiu krajinnnej a biologickej rozmanitosti územia
- Opatrenia na úseku odpadového hospodárstva
- Sanačné, rekultivačné a rekonštrukčné opatrenia objektov

Na zabezpečenie ekologickej stability územia je potrebné okrem hore uvedených opatrení uskutočniť nasledovné konkrétne opatrenia:

BIOCENTRÁ

1.2 Hulvinský les - Biocentrum regionálneho významu /BCR/

Pôvodné druhy drevín (duby, javor poľný, jaseň štíhly, hrab obyčajný) zachovať, nevytážiť. Z hľadiska ochrany druhovej diverzity je potrebný nájsť a aplikovať taký spôsob lesného hospodárstva, ktorý podporuje reprodukciu a šírenie stanovištne pôvodných druhov drevín. Zmeniť holorubný hospodársky spôsob na podrastový.

2.1 Vodná nádrž Tekovské Lužany - Biocentrum miestneho významu /BCM/

Manipulovanie s hladinou vody vo vodnej nádrži by malo zabezpečovať stálu výšku hladiny v období od 1. marca do 31. októbra (minimálna hladina na kóte 148,00 m n. m.) kvôli ochrane bioty (absencia, nedostatok vody a prípadne prudké zmeny hladiny vody vo vegetačnom období na vodnej nádrži negatívne ovplyvňujú rozmnožovacie možnosti živých organizmov viazaných sa na tento biotop). V blízkosti trstinových porastov zabezpečiť pokoj v hniezdnom období vtákov. Zabezpečiť stálosť hladiny vody v tom čase (nezvyšovať kvôli bezpečnosti hniezd a neznižovať kvôli nebezpečeniu vyschnutia vajícok obojživelníkov). Zabrániť unikaniu hnojovky z blízkeho hnojiska do vodnej nádrže (zabezpečiť izoláciu hnojiska).

Z hľadiska ochrany na lúke hniezdiacich vtákov (napr. trasochvost žltý, cíbik chochlatý) a udržiavania druhovej rozmanitosti lúčnych rastlín je potrebné prvé kosenie posunúť na začiatok júla (po dozretí semien prevládajúcich druhov bylín a tráv) resp. kosiť lúku po častiach.

Pobrežný drevinový porast na ľavom brehu vodnej nádrže zachovať, horný úsek bez drevinovej vegetácie dosadiť vrúbami.

Lesný porast dielec 62 b ponechať a dosadiť dreviny pôvodného tvrdého luhu.

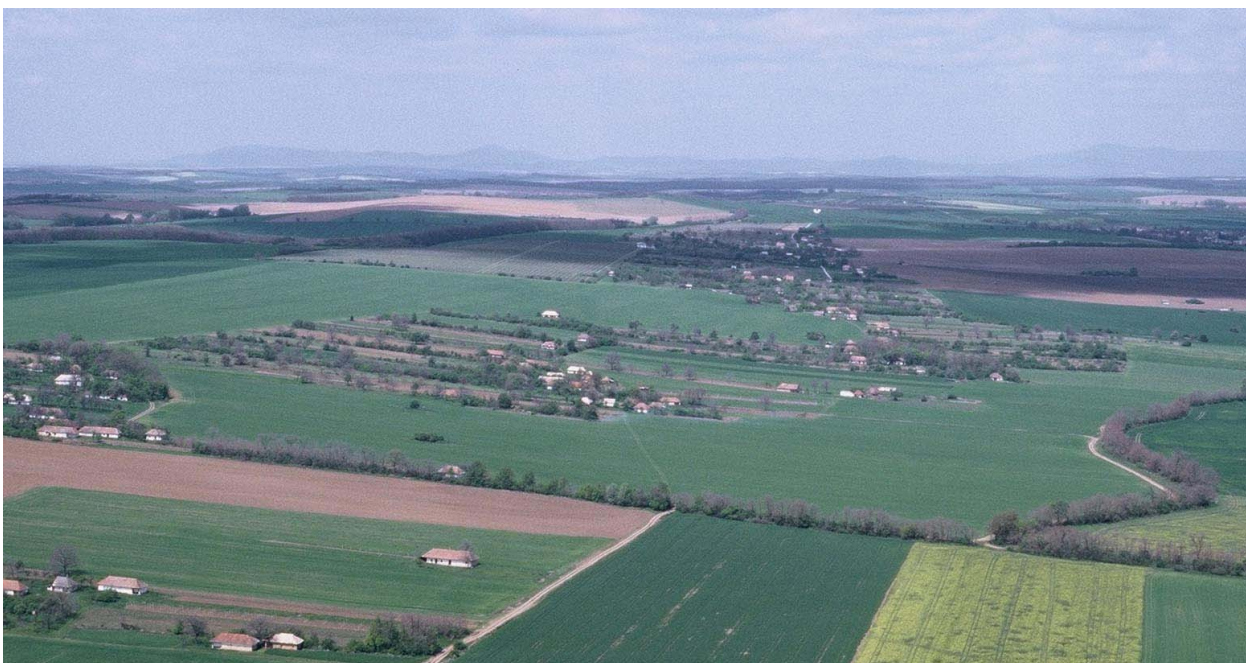
Vodná nádrž Tekovské Lužany a príslušné územie je v regionálnom meradle významnou lokalitou výskytu vodného vtáctva a dôležitou reprodukčnou lokalitou chránených obojživelníkov a plazov.

2.2 Úsek Malianky - Biocentrum miestneho významu /BCM/

Pôvodné druhy drevín (vrby, jelša lepkavá, čremcha obyčajná) zachovať, nevyt'ážit'. Zmeniť holorubný hospodársky spôsob na podrastový. Revitalizačnými opatreniami dosiahnuť aby v koryte potoka bola neustále voda.

2.3 Hulvinské vinice - Biocentrum miestneho významu / BCM/

Zachovať tradične obhospodarované maloplošné vinice s typickými vinnými domčekmi a cennými ovocnými drevinami. Pri poľných cestách vysadiť rad ovocných stromov.

Hulvinské vinice na chrbte Bešianskej pahorkatiny sú značne preriedené oráčinami, napriek tomu z ekologického (ale aj kultúrohistorického) hľadiska sú stále významné.

2.4 Les pri potoku Vrbovec - Biocentrum miestneho významu /BCM/

Pôvodné druhy drevín (vrbý, topol' biely, čremcha obyčajná, jaseň, ktoré dreviny miestami vytvárajú skupiny) zachovať, nevytážiť. Z hľadiska ochrany druhovej diverzity je potrebný zmeniť holorubný hospodársky spôsob na podrastový.

2.5 Úsek Nýrice - Biocentrum miestneho významu /BCM/

Lesný porast ponechať a dosadiť dreviny pôvodného tvrdého luhu.

2.6 Göböös les - Biocentrum miestneho významu /BCM/

Holorubný hospodársky spôsob zmeniť na podrastový.

2.10 Malý les - Biocentrum miestneho významu /BCM/

Lesný porast ponechať, neťažiť ani agát biely.

2.11 Úsek Lužianky - Biocentrum miestneho významu potencionálne /BCM-P/

Podľa možnosti zatrávniť pozemok kompaktného tvaru na celkovú výmeru minimálne 0,5 ha a využívať ako extenzívnu a nehnojenú lúku. Dodržiavať ekologické zásady hospodárenia.

2.12 Skládka odpadu - Biocentrum miestneho významu potencionálne /BCM-P/

Po úplnom rekultivácii skládky plochu zatrávniť a aspoň raz za rok pokosiť, seno odstrániť. Neskôršie (cca za 5-10 rokov) na plochu vysadiť nenáročné, stanovištne pôvodné dreviny.

2.13 Farský majer - Biocentrum miestneho významu potencionálne /BCM-P/

Po odstránení odpadu a následnej rekultivácii lokality plochu zalesniť stanovištne pôvodnými, menej náročnými drevinami (breza, osika, cer, lipa malolistá, javor poľný, baza čierna, ruža šíповá). Dorastajúci les má splniť funkciu ekologickú a environmentálnu.

2.14 Hulvinská lúka - Biocentrum miestneho významu potencionálne /BCM-P/

Po odstránení odpadu a následnej rekultivácii plochy vysadiť solitérne vrby na lúke, tiež dosadiť pravostrannú pobrežnú drevinovú vegetáciu dvoch potokov. Po vybudovaní prehrádzky na Ondrejovskom potoku imitovať jarné záplavy priľahlých lúk.

2.15 Taňa - Biocentrum miestneho významu potencionálne /BCM-P/

Po odstránení betónových základov bývalej budovy zalesniť celú plochu stanovištne pôvodnými drevinami (vrba biela, topol' biely, dub letný, jaseň štíhly). Dorastajúci les má splniť funkciu ekologickú a environmentálnu.

2.16 Park Topološ - Biocentrum miestneho významu potencionálne /BCM-P/

Je potrebné dosadiť dreviny podľa spracovanej projektovej dokumentácie a pravidelne ich ošetrovať a udržiavať.

BIOKORIDORY**1.1 Lužianka - Biokoridor regionálneho významu /BKR/**

Obnoviť rad pobrežnej drevinovej vegetácie na pravej strane toku pod intravilánom. Efektívne riešiť problém nelegálneho vypúšťania splaškových vôd do potoka. Pri obrábaní okolitých pozemkov rešpektovať ochranné pásmo vodného toku (najmenej v 6 m pásme od brehovej čiary neorať, nehnojiť, nepoužívať agrochemikálie).

1.2 Nýrica /BKR /

Vysadiť rad drevín tvrdého luhu z pravej strany popri jestvujúcom kanály (pri osade Zálagoš).

2.1 Vrbovec - Biokoridor miestneho významu /BKM/

Jednostranne vysadiť rad drevín mäkkého luhu tam, kde to chýba. Existujúce pobrežné porasty drevín zachovať. Pri obrábaní okolitých pozemkov rešpektovať ochranné pásmo vodného toku (najmenej v 6 m pásme od brehovej čiary neorať, nehnojiť, nepoužívať agrochemikálie).

2.2 Malianka - Biokoridor miestneho významu /BKM/

Na upravenom úseku toku realizovať čiastočnú revitalizáciu (zvýšenie hladiny vody pomocou existujúcich hradidiel, obnova obojstrannej pobrežnej drevinovej a trávobylinnej vegetácie v 10 m širokom pásme, založenie mokrých lúk na dvoch lokalitách, imitácia jarných záplav lúk pomocou hradidiel, prevádzkovanie dvoch malých vodných nádrží). Pri obrábaní okolitých pozemkov rešpektovať ochranné pásmo vodného toku (najmenej v 10 m pásme od brehovej čiary neorať, nehnojiť, nepoužívať agrochemikálie).

2.3 Pialsy pás - Biokoridor miestneho významu /BKM/

Zákaz výrubu drevín a vypaľovaniu. Dosadiť jestvujúce „ rany “ pôvodnými drevinami - dubmi.

Pialsy pás je veľkou pravdepodobnosťou zvyškom bývalého veľkého Hulvinského lesa. Vďaka svojmu pôvodnému druhovému zloženiu drevín sa radí medzi najcennejšími spoločenstvami živých organizmov v riešenom území.

2.4 Vetrolam pod vinicami - Biokoridor miestneho významu /BKM/

Vetrolam zachovať bez zásahu, úseky bez vegetácie dosadiť dubom a jaseňom.

2.5 Priama cesta - Biokoridor miestneho významu /BKM/

Vetrolam zachovať bez zásahu, resp. dovoliť len prerezávku v husto rastúcich mladinách. Úseky bez vegetácie dosadiť dubom a jaseňom.

2.6 Vetrolam medzi Nýricou a Lužiankou /BKM/

Vetrolam zachovať bez zásahu, úseky bez vegetácie podľa možnosti dosadiť dubom a jaseňom.

2.7 Zálagošský vetrolam – Biokoridor miestneho významu /BKM/

Vetrolam zachovať bez zásahu, resp. dovoliť len prerezávku v husto rastúcich mladinách. Úseky bez vegetácie dosadiť dubom a jaseňom.

2.8 Hulvinský vetrolam – Biokoridor miestneho významu potenciálny /BKM-P/

Obojstranne vysadiť poľnú cestu spájajúcu Göbööv les (dielec 64-65) s Hulvinským lesom (dielec 66-67) pôvodnými drevinami (dubom a jaseňom).

2.9 Hulvinský vetrolam pokračo. – Biokoridor miestneho významu potenciálny /BKM-P/

Existujúci vetrolam zachovať, úseky bez vegetácie dosadiť dubom, jaseňom a javorom poľným.

INTERAKČNÉ PRVKY

Zachovať všetky interakčné prvky, podľa možnosti zvyšovať ich ekostabilizačnú funkčnosť.

Opatrenia v zastavanom území obce

Uličnú drevinovú vegetáciu je potrebné doplniť drevinami a taktiež obnoviť kvetinové záhony. Je potrebné dobudovať izolačnú vegetáciu miestnych cintorínov, futbalového ihriska a hospodárskych dvorov. Na verejných priestranstvách (miestny park, cintoríny) ošetriť ektoparazitmi napadnuté a choré stromy. V okolí vodnej plochy Prekár je potrebné urobiť parkové úpravy (výsadba drevín, trávnik), aby sa toto miesto stalo oddychovou a rekreačnou plochou.

